

מבשר טוב

סעודה ג'

פרשת וישב תשע"ח

עיה"ק צפת

- א -

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ פְּנֵן (בראשית לז, א). כתב רש"י (בפסוק ב): "ועוד נדרש בו, וישב, ביקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף, צדיקים מבקשים לישב בשלוה, אומר הקב"ה לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא אלא שמבקשים לישב בשלוה בעולם הזה".

לכאורה הפירוש ביקש יעקב לישב בשלוה היינו שהתפלל על כך שרצונו לישב בשלוה, [שהרי כתוב "ביקש", ולא כתוב "רצה"], וקפץ עליו רוגזו של יוסף היינו שהקב"ה לא קיבל תפילתו, ומה שאומר הקב"ה לא דיין לצדיקים היינו שאומר זאת בלשון תמיה. וצריך ביאור, שהרי התורה היא נצחית ושייכת בכל זמן, ומה שייך זה לגבינו שהקב"ה לא קיבל את תפלתו של יעקב אבינו ע"ה.

והנה פירש הרה"ק מרוזין זצוקללה"ה (ראה עירין קדישין תליתאה, פרשת וישב) שתפילתו של יעקב אבינו ע"ה כן נתקבלה, ופירש את דברי רש"י בניחותא שבאמת לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא ומגיע להם לשבת בשלוה גם בעולם הזה.

וע"ד זה פירש גם בסה"ק בת עין (פרשת וישב ד"ה וישב יעקב, השני), וזל"ק: "וישב יעקב, פירש רש"י ביקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף, צדיקים מבקשים לישב בשלוה, אומר הקב"ה וכו'. ויש להבין זה הלא כתיב (תהלים קמה, יט) רצון יראיו יעשה. ולפרש זה, על פי מאמר חז"ל (שבת פט:): ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברזל, וגלגל הקב"ה את הדבר על ידי יוסף וירד בכבוד גדול למצרים. ולפי"ז נפרש שבוודאי רצון יראיו יעשה, ויעקב ידע שהוא ראוי לירד למצרים בשלשלאות של ברזל, בבחינת גלות, על פי סיבה הידועה להבורא ב"ה, ולכן ביקש יעקב לישב בשלוה, היינו פירוש שהתפלל מה' שישב בשלוה, וה' ברוב רחמיו עושה רצון יראיו וגלגל הדבר שתקפוץ עליו רוגזו של יוסף כדי שירד למצרים בכבוד", עכל"ק.

ומ"מ עדיין צריך ביאור, דהרי רש"י אומר קפץ עליו רוגזו של יוסף, ומשמע על פי פשוטו שלא נעשתה בקשתו של יעקב אבינו ע"ה.

- ב -

ויש לומר בביאור הענין, דהנה אמרו חז"ל במסכת פסחים (פח.): "לא כאברהם שכתוב בו הר, שנאמר (בראשית כב, יד) אשר יאמר היום בהר ה' יראה, ולא כיצחק שכתוב בו שדה, שנאמר (שם כז, כז) ויצא יצחק לשוח בשדה, אלא כיעקב שקראו בית, שנאמר (שם כח, יז) ויקרא את שם המקום ההוא בית אל".

ופירש א"ז בסה"ק דברי בינה (פרשת ויצא, דקע"ב ד"ה וגם) שג' בחינות אלו הם מרמזים לגלויות. והיינו דהבחינה של גלות של הר היא קצרה יותר, כמו הר שצריך לעלות עליו ולרדת מצידו השני. ובחינת הגלות של שדה היא ארוכה יותר, כמו אדם שעובד בשדה. ובחינת הגלות של בית היא עוד יותר ארוכה, כמו אדם שגר בבית בקביעות.

והיינו שהאבות כבשו את הדרך לפני בניהם כדי שיחזיקו מעמד בכל מיני גלויות שיעברו בעתיד, כדאיתא במדרש (בראשית רבה מ, ו) "אמר הקב"ה לאברהם אבינו צא וכבוש את הדרך לפני בניך". וכן הוא במסכת בבא בתרא (ק). שהקב"ה אמר לאברהם אבינו ע"ה (בראשית יג, יז) קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה "כדי שיהא נוח לכבוש לפני בניו".

כי כל יהודי עובר עליו נסיונות כמו שעברו האבות הקדושים, כמו שכתב בסה"ק מאור עינים (פרשת וארא ד"ה וארא אל אברהם) וזל"ק: "אך שצריך כל אחד ואחד לבוא לידי נסיונות, אף שמקבל אלקותו במחשבתו כנ"ל, מכל מקום מנסין את כל אדם בעשר נסיונות, כמו שאמרו באברהם עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ועמד בכולם, עכל"ק. וכ"כ בסה"ק אהבת שלום (פרשת לך לך ד"ה ויוצא). ובמה שעמדו האבות בנסיונות כבשו את הדרך לפני בני ישראל שיוכלו אף המה להחזיק מעמד בנסיונות שעוברים על כל אחד ואחד.

והנה איתא במדרש (בראשית רבה ב, ד) שישנם ארבע גלויות, בבל מדי יון ואדום, ואילו אברהם יצחק ויעקב לא כבשו הדרך לפני בניהם אלא בג' בחינות של גלות. אלא יש לומר שאת בחינת הגלות הרביעית תיקן יעקב אבינו ע"ה במה שקפץ עליו רוגזו של יוסף.

דבאמת יוסף ראוי ג"כ ליקרות "אב" ולימנות כאחד מן האבות הקדושים, כדאיתא בגמ' סוטה (לו:): "תניא היה ראוי יוסף לצאת ממנו י"ב שבטים כדרך שיצאו מיעקב אביו, שנאמר (בראשית לו, ב) אלה תולדות יעקב יוסף", וגם הוא כבש את הדרך לפני בני ישראל שיחזיקו מעמד בבחינה הרביעית של גלות, שהיא גלות אמריקה.

וביאור הענין, דהנה פעם נתנמנם הרה"ק רבי חיים מצאנז זצוקללה"ה באמצע שלחנו הטהור, וכשהקיץ אמר שנתגלה לו שהגלות האחרונה והקשה ביותר תהיה גלות אמריקה. וענין גלות אמריקה היא נסיון העושר, וכבר אמרו הקדמונים שנסיון העושר גדול מנסיון העוני.

והנה כתב רש"י (בראשית לט, ו) על יוסף: "כיון שראה עצמו מושל התחיל אוכל ושותה ומסלסל בשערו, אמר הקב"ה אביך מתאבל ואתה מסלסל בשערך אני מגרה בך את הדוב". והנה אמרי אינשי על אחד שמשפיע לחבירו השפעה שהיא לרעתו, שהוא מחבק אותו "חיבוק דוב" שהוא סכנה. וכן הוא גם כן נסיון העושר שנובע מגלות אמריקה, שההשפעה הגדולה יכולה להביא את האדם למצב של רפיון בקיום התורה והמצוות.

ויעקב אבינו לקח על עצמו לכבוש את הדרך לפני יוסף, וממילא גם לפני הדורות הבאים, שיוכלו להחזיק מעמד גם בסוג גלות זה ולעמוד בנסיון העושר. וזה הפירוש ביקש יעקב לישב בשלוח, היינו לישב בשלוח בזמן הגלות.

דהנה ביאר א"ז בסה"ק דברי בינה (פרשת וישב דרנ"ב ד"ה ולהבין) את החילוק שבין שלום לשלוח, וזל"ק: "דהנה הפרש בין שלום ובין שלוח הוא כך, שלום הוא שייך רק בין אדם לחבירו, ושלוח הוא שייך באדם עצמו, אם יש לו השקט ומנוחה על זה שייך לשון שלוח, וכמ"ש (תהלים קכב, ז) יהי שלום בחילך שלוח בארמנותיך, כי גם כשהוא יושב בארמנותיו יהיה לו שלוח בלי שום צער", עכל"ק.

וזה הכוונה ביקש יעקב לישב בשלוח, היינו שביקש והתפלל מאת השי"ת להיות בשלוח עם עצמו, שכל יהודי ויהודי יהיה לו שלוח מיצר הרע, וגם אם יהיה לו שפע גדול לא יסיר את לבו מאחרי ה'. ואכן קיבל הקב"ה את תפילתו, ואמר (בניחותא) "לא דיין לצדיקים במה שמתקן להם לעולם הבא אלא שמבקשין לישב בשלוח בעולם הזה", ולעבוד את הקב"ה מתוך שלוח, ואע"פ שיהיה להם רוב שפע בגשמיות לא יסור לבם מהשי"ת,

ועל כן קפץ עליו רוגזו של יוסף, שהקב"ה ינסה את יוסף בנסיון העושר, ויחזיק מעמד בנסיון זה, ועי"ז יכבוש את הדרך לפני בני ישראל שג"כ יוכלו להחזיק מעמד בנסיון העושר.

יש עוד ענין בקפץ עליו רוגזו של יוסף, דהנה יוסף היה בבית האסורים, ומבית האסורים יצא למלוך, כדאיתא במדרש (בראשית רבה פט, ג) "כי מבית הסורים יצא למלוך", דהיינו שברגע כמימרא יצא מהיותו אסיר בבית האסורים להיות משנה למלוך.

וגם בענין זה כבש יוסף הצדיק את הדרך לפני בני ישראל, שגם אם יהיו בבית האסורים, היינו שיהיה אדם אסור ביד יצרו, מ"מ ברגע אחד יוכל לצאת למלוך, ולא יפול ליאוש כעצת היצר המנסה לשכנעו ולייאשו שאחר שעבר עבירות כאלו וכאלו כבר אינו יכול להשתנות ולעשות תשובה. אך זה אינו נכון, כי אין לך דבר שעומד בפני התשובה, וכל יהודי באיזה מצב שהוא נמצא יכול לעזוב את דרכו הקודמת ולעשות תשובה, ואין שום יאוש. והרי אנו מברכים בכל יום ברוך מתיר אסורים ואוזר ישראל בגבורה, ומוכרח שיש לכל יהודי את הכח והגבורה לעמוד כנגד היצר הרע ולצאת מבית האסורים למלוך.

- ג -

ואפשר עוד לומר שמה שביקש יעקב לישיב בשלוה, היינו שביקש והתפלל שיזכה הוא בעצמו בחייו לבחינת שלוה של ימות המשיח, כמו שבאמת זכה לזאת אחר שנתגלה אליו יוסף, כנאמר (בראשית מז, כט) "ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה", וכתבו המפרשים ששנים אלו היו השנים הטובות ביותר אצלו. שעל כן רק בהם נאמר "ויחי יעקב". ומסתמא יעקב אבינו ע"ה רצה להביא השלוה לכל העולם, ועכ"פ זכה לעצמו להגיע לבחינת השלוה של ימות המשיח.

ולצורך זה קפץ עליו רוגזו של יוסף, שהוצרך לעבור את הצער במכירת יוסף כדי שיזכה לזה, כמו שאמרו חז"ל שלפני ימות המשיח יהיה מלחמת גוג ומגוג, ויהיו הקשיים והיסורים של עקבתא דמשיחא שעל ידם יתבער הרע מן העולם, ורק אחר כך יהיה שייך השלוה של ימות המשיח.

ובזה פעל גם לכל הצדיקים שיוכלו בחייהם, אף לפני ביאת הגואל צדק, לזכות לבחינת השלוה והמנוחה והשגות שיהיה לכלל ישראל בביאת גואל צדק.

וכן מסתבר, שכל הצדיקים שעמלו קשות להביא לימות המשיח לא היה יגיעם ועמלם ח"ו להבל וריק, אלא בעבודת הקודש שלהם בודאי הורידו מקשיי ויסורי ימות המשיח המבוארים בחז"ל. כמו שכתב א"ז ב"ס"ק תולדות אדם (פרשת עקב) וז"ל: "שמעתי אומרים בשם רבינו הה"ק ר' אלימלך זצלה"ה זי"ע שאמר, כל הצרות שאמרו חז"ל שיהיה בעקבתא דמשיחא היה רק קודם שהיה אלימלך בעולם, אבל אחר כך שהיה אלימלך בעולם נשתנה הכל לטובה", עכ"ל"ק. ונראה כמ"ש שגם הם פעלו למעשה עכ"פ עבורם בחינת השלוה וכח מלכות של ימות המשיח כמו שנתבאר בעה"ת.

ובנתיב הדברים מבואר היטב מה שאמרו חז"ל (תענית כא.) שצריך לומר "גם זו לטובה", שאפילו יסורים ועגמת נפש העוברים על האדם ח"ו, הם גורמים ומביאים טובות ושלוה, ואדם לעמל יולד, כמו שנתבאר שעל ידי שקפץ על יעקב אבינו ע"ה רוגזו של יוסף זכה לשלוה ולשנים הטובות ביותר שלו בעולם הזה ודוק. ויתן השי"ת שכבר נזכה לביאת גואל צדק במהרה דידן אכ"ר.

לקבלת הגליון מידי יום רביעי למייל שילחו מייל לכתובת m0732951213@gmail.com